

Sind mir durch die Erbschaftsrechte
Keine Schätze zugebracht;
O, so hat in meiner Jugend
Gott ein Herz in mich gelegt,
Das für Ihn, für Sie, und Tugend
Ewig Lieb und Freundschaft hegt.“

181 lapon összesen ötvenegyen gazdagították emléksorokkal Schwarz Mihály albumát, mely egy József korabeli erdélyi ifjú külföldi tanulmányainak kedves emléke. Mutatja azt a szellemet, mely tanárt és tanítványt az egyetemen eltöltött és összekötött.

Márki Sándor.

Az Erdélyi Múzeum könyvtárának sajtóügyi kötetes példányai.

Az Erd. Múzeum könyvtára az 1897. évi XLI. törvényzikk rendelkezése értelmében, mely a nyomdatermékek tudományos célokra szolgáló köteles példányainak beszolgáltatásáról intézkedik, elvesztette az erdélyrészi sajtók köteles példányaihoz az 1871. óta érvényben lévő jogát. De ugyanaz a törvény azt is kimondotta, hogy a sajtóügyi köteles példányok „a mennyiben azokra nézve további nyilvántartás vagy hivatali használat szüksége már nem forog fenn, a Magyarországon létező, vagy létesítendő oly nyilvános múzeumok és könyvtárak gyarapítására fordítandók, melyeket e czélból a vallás- és közoktatásügyi miniszter megjelöl“. A törvénynek itt idézett intézkedése pedig lehetővé tette, hogy a fentebb jelzett veszteség nyereségünké változott. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium t. i. e részben úgy intézkedett, hogy az erdélyrészi kir. ügyészségek sajtóügyi köteles példányait teljes egészükben, a budapesti ügyészségeknél összegyűlt sajtóterményeket pedig jórészt az Erd. Múzeum könyvtára nyerte meg. E miniszteri intézkedés értelmében az Erd. Múzeum könyvtára 1898. óta tehát nem csak az erdélyrészi irodalmi sajtótermékek teljes anyagát biztosíthatja gyűjteményei számára, hanem a mi ennél az anyag mennyiségét tekintve sokkal nagyobb értéket képvisel, a budapesti királyi ügyészség köteles példányait is, mely a magyarországi összes sajtótermékek igen nagy részét adja. Így tehát könyvtárunk abban a szerencsés helyzetben van, hogy országos jellegének és múzeális céljának megfelelőleg a hazai irodalmi termékeknek csaknem teljes anyagát gyűjtheti egybe.

A budapesti sajtóügyi köteles példányok 1902. évi anyagát a múlt szept. hónap 23 napján vette át a kir. ügyészségtől a könyvtár segédőre, dr. Szádeczky Béla. A fentebbiek kiegészítésére álljon itt néhány statisztikai adat a budapesti királyi ügyészségtől átvett 1902-ik évi anyagról.

Általában megjegyezzük, hogy az anyag évről-évre jelentékeny szaporodást mutat. Úgy, hogy míg a múlt évben beszállított 1901.

évi nyomtatványok 28 ládában e számnál valamivel több métermázsza súlyban voltak elszállíthatók, a most átvett könyv és nyomtatvány összege már 32 láda mennyiséget és súlyban körülbelől 35—37 métermázsát tesz ki. Az átvett önálló művek 2891 tétel alatt szerepelnek s darabszámra közel állanak a 4000-hez. Legkevesbé értékes a vegyes apró-nyomtatványok anyaga, melyekből azonban mégis sok megőrzésre érdemes nyomtatvány kerül ki. Ezeknek tétel-száma a félévenként összeállított lajstrom szerint 429 és 442 csomag.

Sajtóügyi életünket leginkább jellemzik a hírlapok és folyóiratok statisztikai adatai. Magyarország hírlapirodalmának jelentős voltát pedig mindennél jobban jellemzi az a nagy szám, mely a budapesti királyi ügyészséghez 1902. begyűlt hírlapok mennyiségét tünteti fel. Az első félévben az ügyészség területén megjelent magyar s idegen hírlapok és folyóiratok összege 864-et tesz ki. A második félév terméke már valamivel kisebb, mert 829-re rúg. De ezt nem kell visszaesésnek tekintenünk, mert a második félévi csökkenést, mint rendszeres apályt, a szokás szerint, év elejével megindított, de életképesnek nem bizonyult lapok megszüntetésével magyarázzuk.

Ez a hírlap- és folyóirati anyag már mennyiségénél fogva is legértékesebb része sajtóügyi köteles példányainknak. Velök könyvtárunknak idáig leggyéribben ellátott hírlapi osztálya óriási méretekben indult fejlődésnek, mert hazai hírlapirodalmunknak nagyrészt, s majdnem azt mondhatjuk, egész teljességét felöleli.

A hírlapok ezen nagy számsorán szemlét tartva szinte meglepetve látjuk, hogy megnövekedett politikai napi sajtónk mellett, a különböző foglalkozások: tudomány, művészet, mesterségek, ipar, közlekedés s egyéb foglalkozási ágak és érdekek mily mértékben vannak már nálunk a hírlapsajtó irodalmában képviselve.

A talán kevésbé ismertek közül curiosum képen ide írjuk néhány újság címét is: „Adóügyi Szaklap“, „Vizügyi és Hajózási Közlöny“, „A Ház felügyelő“, „Kőfaragó“, „A Czipész“, „Magyar Dohány Ujság“, „Mulatók Lapja“, „Lakáshirdetők Lapja“, „Molnárók Lapja“, „Magyar Vas- és Gépujság“, „Díjnokok Közlönye“, „Papír Szaklap“, „Timárok Lapja“, „Tüzoltó Közlöny“, „Modern Műhely“, „Szárnyasaink“, „Magyar Méh“ stb. Érdekesnek kínálkozik bemutatni az egész anyagot még abból a szempontból, hogy mely foglalkozások, mesterségek stb. és minő mértékben vannak képviselve a magyar hírlapirodalmunkban.

Az iparágak közül szaklapokkal képviselve vannak a sütők, czukrászok, mézes-kalácsosok, bádgosok, kalaposok, szabók, (három szaklappal), bőriparosok, kőfaragók, czipészek, timárok (két lappal), órásook, lakatosok, vas- és fém-munkások; külön van képviselve a nemes fém-ipar, arany- és ezüst művesek is külön lappal; azután gép-ipar és fa-ipar, malom-ipar (két szaklappal), bányászat és kohászat. Szintugy van még szaklapjok a sütőknek, hentéseknek, mészá-

rosoknak, szesztermelőknek. Képviselve van a magyar cukor-ipar és vegy-ipar; szaklapjuk van még a sörfőzőknek és komló-termelőknek és szesz-iparosoknak. Ezekhez kell számítanunk még néhány általános ipari szaklapot is.

A különféle pénzügyi, kereskedelmi, hitel- és biztosításügyi lapok mellett külön újságok van a dohányárusoknak (két szaklap), a fűszerkereskedőknek, fakereskedőknek, vaskereskedőknek.

Több ujsággal van képviselve a sport és turisztika; van fürdő- és utazási közlöny, vadász- és verseny-lap, vasút és közlekedési közlöny.

A különféle foglalkozások közül felemlítjük, a halászatnak, a hajózásnak, kertészetnek, a könyvkötészetnek, a házfelügyelőknek, fodrászoknak, tüzoltóknak lapjait sőt még léghajózási szaklap is van.

Vannak végül egészségügyi, zenészetűi és különféle érdekek szolgálatában álló szaklapok.

Új könyvek.

Magyar történelmi emlékek. I. osztály. Okmánytárak. XXXI. köt. Magyarország melléktartományainak oklevéltára (kodex diplomaticus partium regno Hungariae adnexarum). I. köt. A horvát vég-helyek oklevéltára I. köt. 1490—1527. A magy. t. akadémia történelmi bizottsága megbízásából szerkesztették *Thallóczy Lajos* és *Hodinka Antal*. Kiadja a magy. tud. akadémia Budapest, 1903 8° VIII. és 753 l. ára 16 kor.

Prónai Antal dr. Futó csillagok. Ifjan elhalt költőink jellemképei. Budapest, 1903. Szent-István-Társulat 8° 147 l. ára 1 kor. 60 fillér.

Dr. Petri Mór, Szilágyvármegye monografiája IV. köt. Kiadja Szilágyvármegye közönsége, 8° 588 l.

Rácz Lajos, Wundt jelentősége a filozófiában (Magy. Filozófiai Társ. Közleményei VI. füz). Budapest, 1903. Pfeifer F. 8° 48 l. ára 50 fill.

Richter Ede Selmezbánya történetéből. Selmezbánya, 1903. Ára 3 kor.

Rostand Edmond. A regényesek (Les Romanesques) Vigjáték 3 felvonásban Francziából ford. *Telekes Béla* Budapest, 1903. Franklin-Társ. 16° 72 l. ára 60 fill.

Somogyi Ede, Szumirok és magyarok Budapest, 1903. Budapesti Hirl. kiad. 8° 167 l. ára 2 kor. 40 fill.

Dr. Szádeczky Lajos. Konstantinápoly és magyar emlékei, 40 képpel. Budapest, 1903. A m. kir. államvasutak központi menetjegy irodájának kiadása 8° 115 l. Ára 2 kor.